

Ikke-vestlige indvandreres skjulte bidrag til samfundsøkonomien

Værdien af ikke-vestlige indvandreres frivillige arbejde, pengegaver, praktiske hjælp og økonomiske støtte

Petrovski, Erik

Publication date:
2015

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Petrovski, E. (2015). *Ikke-vestlige indvandreres skjulte bidrag til samfundsøkonomien: Værdien af ikke-vestlige indvandreres frivillige arbejde, pengegaver, praktiske hjælp og økonomiske støtte*. Roskilde Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ikke-vestlige indvandreres skjulte bidrag til samfundsøkonomien

Værdien af ikke-vestlige indvandreres frivillige arbejde,
pengegaver, praktiske hjælp og økonomiske støtte

Erik Petrovski,
Ph.d.-studerende & cand.scient.soc.

Roskilde Universitet
Oktober, 2015

Forord

Denne publikation er en del af forskningsprojektet: *“Den samfundsøkonomiske betydning af civilsamfundet og nonprofit-aktiviteter i Danmark anno 2014”*. Projektet er støttet med en bevilling fra Realdania og hører hjemme på Institut for Samfund og Globalisering ved Roskilde Universitet. Projektet ledes af professor Thomas P. Boje, som også har bidraget til arbejdet med denne udgivelse. Ved udgangen af 2016 afsluttes forskningsprojektet med en opgørelse over den samlede værdi og sammensætning af den danske nonprofit-sektor.

Indhold

Resumé	4
Indledning	4
Population og stikprøve.....	5
Frivilligt arbejde	6
Pengegaver.....	9
Praktisk hjælp	10
Økonomisk støtte	12
Sammenfatning	13
Litteratur	15

Resumé

Det har ved hjælp af en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse været muligt at estimere værdien af formelle og uformelle hjælpeaktiviteter blandt ikke-vestlige indvandrere i Danmark for året 2012. Det er aktiviteter, der ikke indgår i de offentlige registre og derfor ofte forbliver skjult, når den samfundsøkonomiske betydning af ikke-vestlig indvandring opgøres. De formelle aktiviteter består af frivilligt arbejde og pengegaver til fordel for nonprofitorganisationer. Disse estimeres til en samlet værdi af 1,9 milliarder kroner. De uformelle aktiviteter består af praktisk hjælp og økonomisk støtte til venner, bekendte og familiemedlemmer uden for hjemmet. Disse estimeres til en værdi af 4,2 milliarder kroner. Den samlede værdi af ikke-vestlige indvandreres "skjulte" bidrag til samfundsøkonomien for året 2012 estimeres dermed til 6,1 milliarder kroner. Det er bidrag, der både er direkte til fordel for alle danskere samt går til at dække befolkningsgruppens egne sociale og kulturelle behov.

Indledning

Frivillige bidrag af tid og penge er i et væsentligt omfang med til at sikre danskernes sociale omsorg, kulturelle berigelse, fysiske udfoldelse og meget andet, der udgør samfundets samlede velfærdsudbud. Disse bidrag kan tage form som frivilligt arbejde eller pengegaver til fordel for den formelt organiserede nonprofit-sektor – det vil sige frivillige foreninger, organisationer og almennyttige fonde. Eller de kan foregå mere uformelt, som det er tilfældet med den praktiske hjælp og økonomiske støtte, der ydes direkte til familiemedlemmer uden for hjemmet, naboer eller andre bekendte. Det er frivillige bidrag, som også ikke-vestlige indvandrere til Danmark i et større omfang tager del i (Boje 2014; Qvist 2014). Men eftersom mange af disse bidrag ikke er timelønsbestemte eller foregår uden for samfundets formelt organiserede institutioner, findes der ingen officielle opgørelser over deres udbredelse og økonomiske værdi. Disse "skjulte" bidrag inkluderes derfor sjældent i forskningen og debatten om den samfundsøkonomiske betydning af ikke-vestlig indvandring til Danmark (se f.eks. Schultz-Nielsen & Tranæs 2014).

Dette notat skal råde bod på den manglende viden om denne del af de ikke-vestlige indvandreres bidrag til samfundsøkonomien. Det gøres ved at opgøre den økonomiske værdi af frivilligt arbejde, pengegaver, praktisk hjælp og økonomisk støtte for ikke-vestlige indvandrere ved hjælp af estimater opnået

gennem en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse fra 2012 (Fridberg & Henriksen 2014). Dette er særlig relevant i en tid, hvor fokus er rettet mod netop omkostningerne ved øget ikke-vestlig indvandring til Danmark, blandt andet som følge af en generel stigning i antallet af flygtninge og migranter på verdensplan (Schultz-Nielsen & Tranæs 2014; UNCHR 2015).

Notatet vil først gennemgå datagrundlaget for undersøgelsen, og herefter gennemgås omfanget og værdien af frivilligt arbejde, pengegaver, praktisk hjælp og økonomisk støtte sekventielt. Afslutningsvist opsummeres den årlige værdi af de forskellige hjælpeaktiviteter, som samlet estimeres til 6,1 milliarder kroner om året. Heraf anslås formelle aktiviteter til en værdi af 1,9 milliarder kroner, mens værdien af de uformelle aktiviteter estimeres til 4,2 milliarder kroner.

Notatet vil primært begrænse sig til at beskrive omfanget og til en vis grad betydningen af disse hjælpeaktiviteter. Der henvises løbende til andre undersøgelser for nærmere studier af de faktorer såsom alder, uddannelse, beskæftigelse, indkomst, sociale netværk med videre, der påvirker deltagelsen i sådanne hjælpeaktiviteter. Det skal bemærkes, at disse faktorer i betydeligt omfang kan være med til at forklare, hvorfor ikke-vestlige indvandrere på nogle områder yder en mindre indsats end danskfødte.

Population og stikprøve

Undersøgelsen er begrænset til befolkningsgruppen af ikke-vestlige indvandrere i alderen 16-85 år, der har fast bopæl i Danmark. Det vil sige herboende personer, der er født uden for EU, det øvrige Vesteuropa, USA, Canada, Australien og New Zealand, og hvis forældre ikke er danske statsborgere. Der er ifølge Danmarks statistiks opgørelse for udgangen af 2012 tale om 244.000 personer, hvilket svarer til 5,5 % af den samlede danske befolkning i denne aldersgruppe.

Datagrundlaget hentes fra Frivillighedsundersøgelsen 2012, der er en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, som Aalborg Universitet og SFI var ansvarlig for i samarbejde med Roskilde Universitet og Syddansk Universitet (Fridberg & Henriksen 2014). Undersøgelsen indeholder en stikprøve på 1.003 ikke-vestlige indvandrere, som har opholdt sig mindst fem år i Danmark. Disse er udvalgt gennem CPR. Spørgeskemaet er udfyldt på dansk, enten over telefonen eller ved et personligt møde.

Stikprøven og populationen er begrænset til personer i alderen 16-85 år, for at udelukke børn og de ældste aldersgrupper, der ikke kan forventes at bidrage til samfundets produktive aktiviteter. Stikprøven er desuden begrænset til

personer, der har boet mindst fem år i Danmark, hvilket udelukker ikke-vestlige indvandrere, der kun midlertidigt tager ophold i landet. Den begrænsning imødekommes ved at fraregne ikke-vestlige indvandrere i populationen, der ankom til Danmark mellem 2008 og 2012, men i dag er flyttet fra landet igen.

Svarprocenten er på 43, som er lavt for en generel befolkningsundersøgelse, men dog højere end lignende undersøgelser af denne befolkningsgruppe. En lav svarprocent øger især risikoen for, at mindre integrerede indvandrere er underrepræsenterede i stikprøven, og dermed vil undersøgelsen ikke være retvisende. Den bekymring øges ved, at spørgeskemaet har været på dansk.

En analyse på beskæftigelsesstatus, som nok er den mest centrale indikator på integration, viser dog, at andelen af personer i stikprøven, der er uden for erhvervsbeskæftigelse, kun er 1,7 %-point lavere end i befolkningsgruppen som hele (t-test: difference=-0,017, p=0,28), og den forskel er ikke signifikant. Stikprøven matcher desuden befolkningsgruppens kønsfordeling (t-test: difference=0,017, p=0,3) og aldersgennemsnit (t-test: difference=-0,04, p=0,9). Derudover bør det nævnes, at undersøgelsen estimerer en lignende (og faktisk lidt mindre) andel frivillige blandt ikke-vestlige indvandrere sammenlignet med *Medborgerskabsundersøgelsen* – der bygger på en langt større stikprøve (Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration 2011).

Ligesom med lignende undersøgelser af ikke-vestlige indvandrere, må det altid forventes, at der kan være en vis overvægt af velintegrerede indvandrere i stikprøven. Men analysen her peger dog ikke på, at det skulle være et alvorligt problem for netop denne undersøgelse. Det kan derfor antages, at der opnås pålidelige estimater fra det datamateriale, som denne opgørelse er baseret på.

Frivilligt arbejde

Med frivilligt arbejde menes der den ulønnede arbejdsindsats, der udføres af egen fri vilje og er til gavn for personer uden for den umiddelbare familie og venskabskreds. Det er desuden et krav, at arbejdet foregår inden for formelt organiserede rammer såsom en forening eller organisation (Fridberg 2014). Eksemplerne herpå er mange og omfatter blandt andet spejderledere, lektiehjælpere, naturguider, fodboldtrænere og meget andet.

Fordi frivilligt arbejde per definition er ulønnet, så tilskrives arbejdet ikke automatisk en økonomisk værdi – det er en såkaldt ikke-markedsbestemt ydelse (Salamon et al. 2011). Men tænkes det, at nogle (eller alle) frivillige ophørte med at yde deres indsats, da skulle de enkelte private og offentlige organisationer – der før har været afhængige af det frivillige arbejde i produktionen af

velfærdsgoder – altså købe sig til de samme arbejdstimer på arbejdsmarkedet. Antager man, at vi som samfund er interesseret i at opretholde vores nuværende velfærdsniveau, så sparer frivillige dermed private og offentlige organisationer for væsentlige lønomkostninger. Dermed har det frivillige arbejde en økonomisk værdi, da det dækker en central produktionsomkostning, og det bør derfor medregnes i en national- og samfundsøkonomisk opgørelse (FN 2003). Forskere har da også tidligere opgjort værdien af alle danskeres samlede frivillige arbejde, og her blev den anslået til at udgøre godt 35 milliarder kroner for året 2004 (Boje & Ibsen 2006).

Retter vi fokus på estimerne fra den nuværende undersøgelse, ses det, at ikke-vestlige indvandrere arbejder frivilligt i Danmark i et relativt stort omfang: 21 % af de ikke-vestlige indvandrere arbejder frivilligt, og de arbejder i gennemsnit 19 timer om måneden. Til sammenligning er det dog stadig noget mindre end de 35 % af danskfødte, der arbejder som frivillige, og i gennemsnit arbejder 16 timer om måneden (se mere i Qvist 2014; Eimhjellen & Seggaard 2012). Selvom noget færre ikke-vestlige indvandrere altså arbejder frivilligt, så kompenserer deres noget højere timetal dog i et vist omfang herfor, når den samlede arbejdsindsats opgøres.

I nedenstående tabel er omfanget af det frivillige arbejde i hele befolkningsgruppen opgjort ved at gange estimatet fra stikprøven op til befolkningsniveau – den metode anvendes også for de resterende aktiviteter. Opgørelsen er fordelt på 11 forskellige arbejdsområder, hvor det frivillige arbejde finder sted. Disse arbejdsområder er opgjort i overensstemmelse med den internationalt anvendte "*International Classification of Nonprofit Organizations*"-kodning eller ICNPO-kodning for nonprofitorganisationer (Fridberg 2014; Salamon et al. 2003). Samtidig er det frivillige arbejde opgjort som ækvivalente fuldtidsstillinger, der svarer til 1650 arbejdstimer om året. For at værdisætte det frivillige arbejde er der gjort brug af en timelønssats på 226,98 kroner, som er sat efter de typiske lønomkostninger for ikke-akademiske offentlige medarbejdere inden for social- og kulturområdet. Der er dermed gjort brug af erstatningsløns-metoden, hvilket er i overensstemmelse med tankegangen om, at dette ville være prisen på denne arbejdsindsats, hvis den var timelønnet (Boje & Ibsen 2006; Salamon et al. 2011; FN 2003).

Tabel 1

Værdi og fordeling af det frivillige arbejde blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012

	Procentandel der har arbejdet frivilligt	Antal timer udført frivilligt arbejde på et år	Antal aktive omregnet til fuldtidsstillinger, svarende til 1.650 timer pr. år	Årlig værdi af det frivillige arbejde i mio. kr., svarende til 226,98 kr. per time
1. Kultur og fritid	7,0	2.674.587	1.621	607,1
2. Uddannelse og forskning	3,0	710.592	431	161,3
3. Sundhed	1,8	115.653	70	26,3
4. Social indsats	4,3	1.193.641	723	270,9
5. Miljø	0,3	9.123	6	2,1
6. Lokalsamfund og bolig	1,0	120.662	73	27,4
7. Rådgivning og politik	1,1	169.073	102	38,4
8. Internationale aktiviteter	2,4	621.268	377	141,0
9. Religion	3,0	951.621	577	216,0
10. Arbejde og Erhverv	0,3	39.410	24	8,9
11. Andre	3,1	521.360	316	118,3
Total	21,2	7.126.990	4.319	1.617,7

Kilde: Frivillighedsundersøgelsen 2012

I tabel 1 fremgår det, at der sammenlagt udføres over 7,1 millioner timers frivilligt arbejde om året af ikke-vestlige indvandrere i Danmark, hvilket svarer til 4.319 fuldtidsstillinger. Var det frivillige arbejde timelønnet, giver det en samlet værdi på knap 1,62 milliarder kroner.

Kultur- og fritidsområdet, som også indeholder idræt, er traditionelt en stor del af den frivillige sektor i Danmark, og det gælder også for ikke-vestlige indvandrere. Men områderne social indsats og religion er noget større i denne befolkningsgruppe end blandt danskfødte (Fridberg 2014). Det er i den forbindelse relevant at have for øje, at der findes et rigt frivilligt foreningsliv blandt borgere med anden etnisk baggrund i Danmark, hvor såkaldte kulturforeninger eller venskabsforeninger står for at møde mange af befolkningsgruppens kulturelle, sociale og religiøse behov. En landsundersøgelse viser, at der findes cirka 500 sådanne foreninger med typisk mellem 50 og 100 medlemmer (Petrovski 2012). Når antallet og medlemstallet af disse foreninger tages i betragtning, så må det antages, at en ikke uvæsentlig del af arbejdet på især de tre arbejdsområder – kultur og fritid, social indsats og religion – finder sted inden for sådanne foreninger. Men også “danske” organisationer inden for især det sociale område, der arbejder med integrationsfremmende aktiviteter for indvandrere, rapporterer om en relativt

stor og stigende andel frivillige med ikke-vestlig baggrund (Dansk Flygtningehjælp 2011) (se også Christensen & Christensen 2006).

Ud over at ikke-vestlige indvandrere er engageret bredt i den danske nonprofit-sektor, så kan der altså i særlig grad være tale om en frivillig indsats, der opfylder behov i indvandremiljøer og dermed aflaster det offentliges integrationsindsats (Mikkelsen 2002; 2003).

Pengegaver

Pengegaver er kontante beløb, der gives direkte til nonprofitorganisationer, som vil gøre brug af disse til at forfølge politiske eller sociale målsætninger. I Danmark kender vi bedst til pengegaver i forbindelse med landsindsamlingerne til fordel for for eksempel Røde Kors, Dansk Flygtningehjælp og Kræftens Bekæmpelse. Det er vigtigt at understrege, at der her ikke er tale om medlemsgebyrer til for eksempel en idrætsforening, hvor medlemmet primært betaler for sin egen deltagelse.

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen, at 64 % af de ikke-vestlige indvandrere giver pengegaver, og disse giver i gennemsnit 1.480 kroner på et år. Det er til sammenligning lidt lavere end danskfødte, hvor 71 % giver pengegaver og i gennemsnit giver 1.800 kroner på et år (se mere i Taxhjelm 2014).

Den samlede værdi af pengegaver fra ikke-vestlige indvandrere er her opgjort på de samme 11 forskellige arbejdsområder, som tidligere blev benyttet til at opdele det frivillige arbejde:

Tabel 2

Værdi og fordeling af pengegaver blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012

	Procentandel der har givet pengegaver	Gennemsnitlig årlig donation i kr.	Årlig værdi af pengegaver i mio. kr.
1. Kultur og fritid	9,3	1.212	27,5
2. Uddannelse og forskning	3,4	891	7,5
3. Sundhed	28,7	644	45,1
4. Social indsats	9,6	1.055	24,7
5. Miljø	3,6	623	5,5
6. Lokalsamfund og bolig	1,4	696	2,4
7. Rådgivning og politik	5,1	754	9,3
8. Internationale aktiviteter	41,9	674	68,8
9. Religion	9,3	1.637	37,1
10. Arbejde og Erhverv	0,2	3.300	1,6
11. Andre	2,3	1.772	10,0
Total	63,7	1.481	239,6

Kilde: Frivillighedsundersøgelsen 2012

Ud fra tabel 2 ses det, at den samlede værdi af pengegaver for hele året 2012 estimeres til udgøre knap 240 millioner kroner.

Ligesom i den danskfødte befolkning, så er arbejdsområder, der er omfattet af de store landsindsamlinger, bedst repræsenteret – det vil sige sundhed og internationale aktiviteter, som dækker over indsamlinger til eksempelvis kræftforskning og nødhjælp (Taxhjelm 2014).

Religionsområdet modtager dog en lidt større andel af støttekroneerne end fra herboende danskere. Templer, moskéer og ikke-protestantiske kirker i Danmark, som servicerer de ikke-vestlige indvandrere, er i høj grad afhængige af disse pengegaver, da disse befolkningsgrupper ikke er repræsenterede af den skattefinansierede protestantiske folkekirke (Mikkelsen 2003).

Praktisk hjælp

Den praktiske hjælp er ligesom frivilligt arbejde en ulønnet arbejdsindsats til gavn for andre, der normalt kun måles i tid. Det der adskiller den praktiske hjælp fra det frivillige arbejde er formaliseringsgraden. Mens frivilligt arbejde finder sted inden for formelle organisationer såsom frivillige foreninger, så foregår den praktiske hjælp direkte mellem privatpersoner – den praktisk hjælp er altså ikke medieret af en organisatorisk ramme. Det er dog et krav, at hjælpen skal være til gavn for personer uden for hjemmet, hvilket adskiller denne hjælp

fra det vanlige huslige arbejde. Modtagerne af hjælpen kan således være naboer eller andre i lokalområdet samt familiemedlemmer, man ikke bor sammen med. Eksempler på praktisk hjælp er børnepasning, indkøb, havearbejde, rengøring og lignende. Da den praktiske hjælp ikke foregår inden for formelle organisationer, så kan den ikke opdeles på ICNPO-områderne. Men med udgangspunkt i de typer af hjælp der ofte ydes, så vil man kunne sige, at den praktiske hjælp som oftest vil kunne karakteriseres som hørende til på social- og sundhedsområdet.

Det er 46 % af de ikke-vestlige indvandrere, der yder praktisk hjælp, og disse arbejder i gennemsnit 13 timer om måneden. Det er tilnærmelsesvist den samme fordeling vi finder hos danskfødte, hvor 53 % yder praktisk hjælp med et gennemsnit på 13 timer om måneden (se mere i Boje 2014).

En formel opgørelse for den praktiske hjælp ses i tabellen nedenfor, hvor der i lighed med det frivillige arbejde er gjort brug af en erstatningslønomkostning på 226,98 kroner. Det er gjort ud fra den samme begrundelse om, at denne hjælp har en økonomisk værdi per time, i og med at den dækker en potentiel lønomkostning (ILO 2011). Til sammenligning kan det nævnes, at den kommunale lønomkostning for social- og sundhedshjælpere i private hjem – som i høj grad har et arbejdsområde, der overlapper med den praktiske hjælp – ifølge Danmarks Statistiks Statistikbank er 237 kr. per time. Der er altså tale om et meget realistisk bud på værdien af dette arbejde.

Tabel 3

Omfang og værdi af praktisk hjælp blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012

	Procentandel der har ydet praktisk hjælp	Antal timer udført praktisk hjælp på et år	Antal aktive fuldtidsstillinger, omregnet til 1.650 svarende til timer pr. år	Beregnet værdi af den årlige praktiske hjælp i mio. kr., svarende til 226,98 kr. per time
Praktisk hjælp	46,2	14.302.092	8.668	3.246,3

Kilde: Frivillighedsundersøgelsen 2012

Det ses i tabel 3, at der ydes 14,3 millioner timers praktisk hjælp på et år blandt ikke-vestlige indvandrere. Det svarer til 8.668 fuldtidsstillinger eller knap 3,25 milliarder kroner, hvis dette arbejde var lønnet.

Der er altså – sammenlignet med den formelle frivillighed – tale om en stor uformel social indsats inden for befolkningsgruppen. Det er dog ikke unikt for

ikke-vestlige indvandrere, da vi finder en sammenlignelig indsats blandt danskfødte.

Ligesom med det frivillige arbejde på det sociale område, så er der igen tale om, at den praktiske hjælp kan være med til at aflaste offentlige socialudgifter, når for eksempel en del af syge- og hjemmehjælpen varetages af borgerne selv.

Økonomisk støtte

Den økonomiske støtte dækker over de pengeoverførsler, der finder sted mellem venner, bekendte og familiemedlemmer uden for hjemmet. Den økonomiske støtte går typisk til at understøtte personer, der for en periode – eller måske permanent – kan have problemer med at få husholdningen til at løbe rundt.

Det fremgår, at 29 % af de ikke-vestlige indvandrere støtter økonomisk, og disse støtter i gennemsnit med 13.917 kroner på et år. Mens blot 18 % af danskfødte gør det samme, så støtter de med hele 16.362 kroner på et år (se mere i Boje 2014). Opgørelsen for den samlede værdi af den økonomiske støtte blandt ikke-vestlige indvandrere ses i tabellen her:

Tabel 4

Omfang og værdi af økonomisk støtte blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012

	Procentandel der har ydet økonomisk støtte	Gennemsnitligt årligt beløb på et år	Værdi af den årlige økonomiske støtte i mio. kr.
Økonomisk støtte	28,7	13.917	975,7

Kilde: Frivillighedsundersøgelsen 2012

Af tabel 4 fremgår det, at den samlede årlige værdi af den økonomiske støtte blandt ikke-vestlige indvandrere udgør knap 976 millioner kroner.

Det er relevant at notere sig, at det er en stærkt udbredt praksis blandt indvandrere at sende penge hjem til familiemedlemmer og andre bekendte i oprindelseslandene, hvor støttekroner går til at dække basale behov som mad, medicin og uddannelse. Der kan således argumenteres for, at en stor del af den økonomiske støtte fungerer som en uformel ulandsbistand, der er med til understøtte og udvikle lokalsamfund i hjemlandet (IFAD 2015).

Sammenfatning

Baseret på opgørelser fra tidligere afsnit gives der i nedenstående tabel et samlet estimat af de ikke-vestlige indvandreres skjulte bidrag til samfundsøkonomien:

Tabel 5

Den samlede værdi af formelle og uformelle hjælpeaktiviteter blandt ikke-vestlige indvandrere i 2012

	Værdi i mio. kr.
Frivilligt arbejde	1.617,7
Pengegaver	239,6
<i>Formel:</i>	<i>1.857,3</i>
Praktisk hjælp	3.246,3
Økonomisk støtte	975,7
<i>Uformel:</i>	<i>4.221,9</i>
Total:	6.079,3

Kilde: Frivillighedsundersøgelsen 2012

Af tabel 5 fremgår det, at værdien af ikke-vestlige indvandreres samlede bidrag til samfundsøkonomien fra formelle og uformelle hjælpeaktiviteter estimeres til knap 6,1 milliarder kroner for året 2012. Heraf består cirka 1,9 milliarder kroner af bidrag til den formelt organiserede nonprofit-sektor, mens cirka 4,2 milliarder kroner består af uformelle bidrag, der finder sted direkte mellem mennesker.

Størstedelen af det samlede bidrag er dermed uformelt, hvilket vil sige, at det foregår mellem familiemedlemmer og andre i lokalområdet (Boje 2014). På baggrund af viden fra undersøgelser af etniske minoriteters formelle frivillige arbejde, så kan det antages, at en ikke ubetydelig del af den formelle indsats ligeledes går til at møde sociale behov inden for ikke-vestlige indvandrer miljøer (Mikkelsen 2002; 2003). En stor del af befolkningsgruppens velfærdsudgifter dækkes altså allerede af indvandrerne selv gennem både uformelle og formelle hjælpeaktiviteter, og det betyder unægtelig en aflastning af de offentlige budgetter. Dette er vigtigt at have for øje, når blikket rettes på de omkostninger, som ikke-vestlig indvandring forventes at medføre (Schultz-Nielsen & Tranæs 2014). Disse omkostninger er altså ikke kun afhængige af indvandreres omfang af betalt beskæftigelse, som normalt er i fokus. Også omfanget af ubetalte

hjælpeaktiviteter kan antageligvis påvirke omkostningerne for det offentlige som følge af ikke-vestlig indvandring – i både positiv og negativ retning.

Samtidig må man have for øje, at disse bidrag til befolkningsgruppens egne behov finder sted sideløbende med værdifulde bidrag af tid og penge til den brede danske nonprofit-sektor, som tjener til alle danskeres samlede velfærd (Christensen & Christensen 2006). I en tid, hvor der er efterspørgsel på frivillige til at løfte samfundets stigende velfærdsudgifter, er det ikke uvæsentligt, at der allerede findes en værdifuld indsats blandt nye danske medborgere.

Litteratur

- Boje, T.** (2014): "Uformel frivillighed" i *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.). København: SFI.
- Boje, T. & B. Ibsen.** (2006): *Frivillighed og nonprofit i Danmark*. København: SFI.
- Christensen, G. & S. R. Christensen.** (2006): *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration*. København: SFI
- Dansk Flygtningehjælp** (2011): *Etniske minoriteter vil arbejde frivilligt* (flygtning.dk/dk/nyheder-og-presse/nyhed/artikel/etniske-minoriteter-vil-arbejde-frivilligt), hentet 24. september 2015
- Eimhjellen, I. & S. B. Seggaard** (2012): *Etniske minoriteter og frivillige organisasjoner*. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Fridberg, T. & L. S. Henriksen** (2014): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.) København: SFI.
- Fridberg, T.** 2014. "Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012." i *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*, T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.). København: SFI.
- IFAD** (2015): *Sending Money Home: European Flows and Markets*.
- ILO** (2011): *Manual on the Measurement of Volunteer Work*. Geneva: International Labor Office.
- Mikkelsen, F.** (2002): *Indvandrere og civilsamfund*. AMID Working Paper Series 19/2002.
- Mikkelsen, F.** (2003): "Indvandrerorganisationer i Danmark" i *Indvandrerorganisationer i Norden*. Flemming Mikkelsen (red.). København: Nordisk Ministerråd.
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration** (2011): *Medborgerskab i Danmark*. København: MFII.
- Petrovski, E.** (2012): *Investeringer i etniske minoritetsforeninger*. København: Frivilligrådet.
- Qvist, H-P.** (2014): "Ikke-vestlige indvandreres frivillige arbejde" i *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.). København: SFI.
- Salamon, L. M., S. W. Sokolowski, & M. A. Haddock.** (2011): *Measuring the Economic Value of Volunteer Work Globally: Concepts, Estimates, and a Roadmap to the Future*. *Annals of Public and Cooperative Economics* 82(3):217–52.
- Salamon, L. M., S. W. Sokolowski, & R. List** (2003): *Global Civil Society*. Baltimore: Johns Hopkins University.
- Schultz-Nielsen, M. L. & T. Tranæs** (2014): *Indvandrere og danskeres nettobidrag til de offentlige finanser*. Rockwool Fondes Forskningsenhed (Arbejdsrapport 30).
- Taxhjelm, F. R.** 2014. "Pengegaver" i *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. T. Fridberg & L. S. Henriksen (red.). København: SFI.
- UNCHR.** 2015. *World at War*.
- FN/United Nations** (2003): *Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts*. New York: Department of Economic and Social Affairs Statistics Division.